

Srednja poklicna in strokovna šola Bežigrad - Ljubljana
Ptujška ulica 6
1000 Ljubljana
Slovenija

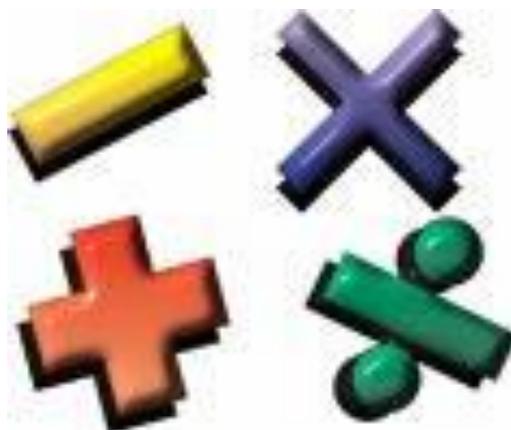
Nikolaj Lipič

Zbirka nalog

MATEMATIKA

MATEMATIKA

3

Zbirka nalog za matematiko v 3. letniku
srednjega poklicnega izobraževanja

- INTERNO GRADIVO -

MATEMATIKA 3

Zbirka nalog za matematiko v 3. letniku srednjega poklicnega izobraževanja

Gradivo je namenjeno interni uporabi pri pouku matematike na Srednji poklicni in strokovni šoli Bežigrad – Ljubljana in je fotokopiranje prepovedano.

Avtor: **Nikolaj LIPIC**

Izdala: **Srednja poklicna in strokovna šola Bežigrad - Ljubljana**

Program: **3. letnik srednjega poklicnega izobraževanja**

Uporabo je odobrila direktorica in ravnateljica **Fani AL-MANSOUR**.

VSEBINA

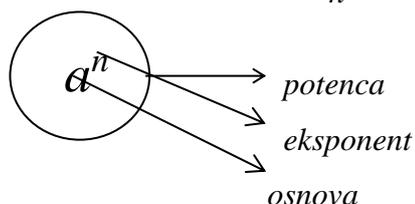
	stran
1. POTENCE IN KORENI	3
1.1 Potence z naravnimi eksponenti	3
1.2 Potence s celimi eksponenti	5
1.3 Kvadratni koren	7
1.4 Koreni poljubnih stopenj	10
1.5 Potence z racionalnimi eksponenti	13
1.6 Iracionalna enačba	15
2. KVADRATNA ENAČBA IN KVADRATNA FUNKCIJA	16
2.1 Kvadratna enačba	16
2.2 Kvadratna funkcija	18
REŠITVE	21
1. Potence in koreni	21
2. Kvadratna enačba in kvadratna funkcija	24

1. POTENCE IN KORENI

1.1 POTENCE Z NARAVNIMI EKSPONENTI

Potenca a^n s celo osnovo a in naravnim eksponentom n je produkt n enakih faktorjev a :

$$a^n = \underbrace{a \cdot a \cdot a \cdot \dots \cdot a}_n \quad a \in \mathbb{N}$$

Pravila za računanje s potencami z naravnimi eksponenti:

$a^n \cdot a^m = a^{n+m}$	Dve potenci z isto osnovo zmnožimo tako, da osnovo ohranimo, eksponenta pa seštejemo.
$(a^n)^m = a^{n \cdot m}$	Potenco potenciramo tako, da osnovo ohranimo, eksponent pa zmnožimo.
$(ab)^n = a^n \cdot b^n$	Produkt dveh ali več števil potenciramo tako, da potenciramo posamezne faktorje in jih potem zmnožimo.

Za naravne eksponente velja tudi:

$(-a)^{2n} = a^{2n}$	... velja za sode eksponente (npr. 2, 4, 6 ...)
$(-a)^{2n+1} = -a^{2n+1}$	... velja za lihe eksponente (npr. 3, 5, 7 ...)

1. Izračunaj:

- a) 4^3 b) $(-1)^4$ c) $(-6)^3$ d) 9^1 e) $(-2)^5$ f) 12^1 g) $(-8)^1$ h) 0^9 i) 1^{2007}
 j) $(-3)^4$ k) -3^4 l) $(-16)^2$ m) $(-5)^3$ n) 2^7 o) -7^1 p) $(-1)^{92}$ r) $(-1)^{93}$ s) -4^4

2. Zapiši kot potenco števila 10:

- a) deset   b) sto   c) tisoč   d) sto tisoč   e) milijon   f) milijarda

3. Zapiši kot potenco s čim večjim eksponentom:

- a) 27   b) -32   c) 125   d) -64   e) 4   f) 9   g) 16   h) -8   i) -27
 j) 64   k) 81   l) 100   m) -13   n) -343   o) 1024   p) 10 000

4. Zapiši v obliki potence oziroma potenc:

a) $x \cdot x \cdot x \cdot x \cdot x \cdot x$ b) $y \cdot z \cdot y \cdot z \cdot y \cdot y \cdot z$ c) $2a \cdot 2a \cdot 2a \cdot 2$ d) $3m \cdot 5n \cdot 3m \cdot 15n \cdot 5m$

5. Izračunaj:

a) $4 \cdot 5^2$ b) $5 \cdot (-4)^3$ c) $3^4 - 4^2 + 2^6$ d) $(-1)^3 - (-2)^3 - (-3)^3 + (-4)^3$

e) $(-1)^4 - (-2)^3 - (-3)^2 + (-4)^1$ f) $4 \cdot 2^5 - 5 \cdot 3^3$ g) $-100 + 5^2 - 2 \cdot 6^2$

h) $4^1 \cdot (5^3 - 6^3) - (-2)^5$ i) $(-1)^{100} - 1^{101} - 1^{102} - (-1)^{103}$

j) $(-2^2)(-2^3) - (-3)^2(-1^3) - (-1^3)(-1)^2$ k) $(2^{3^2} - (2^3)^2) \cdot ((-3)^3 + 7 \cdot 2^2)$

l) $((-2)^3 + (-5)^2)(-1)^3 - ((-3)^2(-2) - (-4)^2)$

6. Poenostavi:

a) $a^2 \cdot a$ b) $c^8 \cdot c^5$ c) $(-m)^5 \cdot (-m)^4$ d) $(-q)^4 \cdot (-q)^{15}$ e) $l^4 \cdot l^9 \cdot l^8$

f) $(-y)^9 \cdot (-y)^3 \cdot (-y)^7$ g) $n^{15} \cdot (-n)^9 \cdot n^6 \cdot (-n)^5$ h) $a^5 \cdot (-a)^3 \cdot a^7 \cdot (-a)$ i) $b^7 \cdot (-b)^4 \cdot (-b)^6 \cdot b^5$

7. Zapiši kot potenco:

a) $7^6 \cdot 7^9$ b) $2^{14} \cdot 2^{23}$ c) $(-3)^{13} \cdot (-3)^{16}$ d) $(-2)^7 \cdot 2^6$ e) $12^4 \cdot (-12)^{31}$

8. Poenostavi:

a) $a^6 \cdot b^3 \cdot a^7 \cdot b^5$ b) $c^8 \cdot (-d)^9 \cdot c^{11} \cdot (-d)^{21}$ c) $2x^3 \cdot (-y)^2 \cdot x^5 \cdot 3y^4$ d) $s \cdot 4t^5 \cdot 2(-s)^7 \cdot 3t^9 \cdot (-t)^{11}$

9. Poenostavi:

a) $x^2(-x^3)$ b) $(-v^6)(-v^4)$ c) $(-2x^6)(-3x^5)$ d) $4x^3(-3x^8)$ e) $2ab^3(-ab^3)$

f) $a^2(-2a^3b)(-2a^2b^2)$ g) $c^5(-3c^4d^2)(-3c^5d^3)$

10. Poenostavi:

a) $a^n \cdot a^2$ b) $a^{n+1} \cdot a^{n-1}$ c) $a^{n+1} \cdot a^n \cdot a^{n-1}$ d) $a^2 \cdot a^{n-1} \cdot a^{n+1}$

1. 2 POTENCE S CELIMI EKSPONENTI

Za poljubno od 0 različno racionalno število a in naravno število n je:

$$a^{-n} = \frac{1}{a^n}$$

$$a^0 = 1$$

Pravila za računanje s potencami s celimi eksponenti ($a \neq 0$):

	Enaki osnovi	Enaka eksponenta
Množenje	$a^n \cdot a^m = a^{n+m}$	$a^n \cdot b^n = (ab)^n$
Deljenje	$\frac{a^n}{a^m} = a^{n-m}$	$\frac{a^n}{b^n} = \left(\frac{a}{b}\right)^n$
Potenciranje	$(a^n)^m = a^{n \cdot m}$	

Velja tudi:

- a) 0^0 ni definirano
- b) $0^n = 0$, če je $a \in \mathbb{N}$
- c) Potence z negativnim eksponentom prestavimo iz imenovalca v števec in obratno.
- d) $\left(\frac{a}{b}\right)^{-n} = \left(\frac{b}{a}\right)^n$

1. Izračunaj:

- a) 4^3 b) 4^{-3} c) $(-6)^{-1}$ d) 9^{-1} e) $(-2)^{-5}$ f) 12^1 g) $(-8)^{-2}$ h) 0^9 i) 1^{-2007}
 j) $(-3)^{-4}$ k) -3^{-4} l) $(-16)^{-2}$ m) $(-5)^{-3}$ n) 2^{-7} o) -7^{-1} p) $(-1)^{-92}$ r) $(-1)^{-93}$ s) -4^{-4}

2. Izračunaj:

- a) $\left(\frac{2}{3}\right)^{-1}$ b) $\left(-\frac{1}{3}\right)^{-2}$ c) $\left(\frac{2}{3}\right)^{-3}$ d) $\left(\frac{5}{6}\right)^0$ e) $\frac{1}{3^{-2}}$ f) $\frac{2}{5^{-3}}$ g) $\frac{1}{2^{-3}}$

3. Zapiši kot potenco števila 10:

- a) 100   b) $\frac{1}{10}$ c) 10 000   d) $\frac{1}{100}$ e) 100 000   f) $\frac{1}{100000}$ g) 1

4. Izračunaj:

a) $2^{-1} + 2^{-2}$ b) $4^{-1} + 5^{-2}$ c) $2 \cdot 5^{-1} - 3 \cdot 2^{-2}$ d) $5 \cdot 15^{-1} - 4 \cdot 2^{-3}$ e) $\frac{5 \cdot 3^{-2} - 3^0 \cdot 4^{-1}}{6^{-2}}$

5. Preoblikuj izraz tako, da v njem ne bo ulomkov:

a) $\frac{a}{b^2}$ b) $\frac{2x}{a^{-3}}$ c) $\frac{a^2b^{-3}}{cb^{-1}}$ d) $\frac{9a^2b^3}{4c^{-2}d^4}$

6. Preoblikuj izraz tako, da v njem ne bo potenc z negativnim eksponentom:

a) $3x^{-5}$ b) $4a^0b^{-2}$ c) $5a^{-1}b^{-2}c$ d) $\left(\frac{2a}{3x}\right)^{-2}$ e) $a^{-2} + b^{-2}$

7. Poenostavi:

a) x^3x^{-5} b) $y^{-4}y^{-1}$ c) $(-z)^4(-z)^{-2}$ d) s^4s^0 e) $(-t)^{-6}(-t)$ f) $b^{-5}b^2b^{-3}$
g) $(-c)^{-3}(-c)^7(-c)^{-4}$ h) $m^{-5}m^8m^4m$ i) $(-r)^{-1}(-r)^4(-r)^3(-r)^{-4}$

8. Izračunaj:

a) $2^7 \cdot 2^{-3}$ b) $3 \cdot 3^{-4}$ c) $\left(\frac{2}{5}\right) \cdot \left(\frac{2}{5}\right)^{-3}$ d) $(-3)^{10} \cdot (-3)^{-12}$ e) $\left(\frac{1}{4}\right)^3 \cdot \left(\frac{1}{4}\right)^{-6}$

9. Poenostavi:

a) $a^5 \cdot b^{-3} \cdot a^{-2} \cdot b^4$ b) $u^2 \cdot v \cdot u^{-3} \cdot v^{-1} \cdot u$ c) $2x^{-3} \cdot y^4 \cdot x \cdot 3y^{-1}$ d) $5z^{-15} \cdot w^9 \cdot z^2 \cdot 2w^{-4}$

10. Poenostavi:

a) $(a^{-3})^2$ b) $(d^{-8})^{-4}$ c) $((-x)^2)^{-4}$ d) $((-y)^{-3})^4$ e) $((-t)^{-12})^{-5}$

11. Poenostavi:

a) $x^9 : x^5$ b) $x^{-1} : x^{-2}$ c) $x^8 : x^{-2}$ d) $x^{-10} : x^5$ e) $(-x)^{11} : (-x)^4$ f) $(-x)^{-6} : (-x)^{-9}$

12. Izračunaj:

a) $2^4 : 2^{-2}$ b) $\left(\frac{2}{3}\right) : \left(\frac{2}{3}\right)^{-3}$ c) $4^{-9} : 4^{-7}$ d) $(-5)^{-1} : (-5)^{-4}$ e) $\left(-\frac{1}{2}\right)^8 : \left(-\frac{1}{2}\right)^4$

13. Potenciraj:

a) $(ab)^{-3}$ b) $(a^2b^{-3})^{-4}$ c) $(x^3yz^{-5})^{-2}$ d) $(-5p^{-2})^{-3}$ e) $(-t^0)^{-7}$ f) $\left(\frac{1}{3}x^{-5}y\right)^{-2}$

14. Poenostavi:

a) $12x^7 : (2x^2)^4$ b) $(4xy^3)^3 : (2x^2y)^5$ c) $(2a^5b^{-6}) \cdot (a^7b^{-6})^{-1} \cdot (3a)^2$ d) $(3x^2y)^2 \cdot 5x^{-4} : (x^2y)^5$

15. Izračunaj:

a) $3^{-2} \cdot 9^3$ b) $3^2 + 48 \cdot 4^{-2}$ c) $125 \cdot 5^{-2} + 54 \cdot 3^{-2} + 15^0$ d) $7 \cdot 14^{-1} + (-3)^{-4} \cdot 108 + 6^{-1}$
e) $(2^3)^{-1} + 7^0 - 4^{-2} \cdot (-1)^4 - 2^{-4}$ f) $\left(\frac{1}{2}\right)^{-4} \cdot \left(\frac{1}{3}\right)^{-1} + (-5)^{-2} \cdot \left(-\frac{1}{10}\right)^{-3}$ g) $20^2 \cdot \left(\frac{2}{5}\right)^{-3} : \left(\frac{2}{25}\right)^{-2}$

16. Poenostavi:

a) $\frac{a^2b^5}{c^2} \cdot \frac{b^4c^2}{a^5}$ b) $\frac{x^4y}{z^3} : \frac{x^5y^2}{z}$ c) $\frac{4a^{-4}b^3}{c^{-2}} \cdot \frac{ab^{-1}c^5}{2a^3b^{-4}}$ d) $\frac{9x^{-2}y^{-4}}{x^2z^{-5}} : \frac{3x^4y^{-1}z^3}{z^{-4}}$
 e) $\left(\frac{4x^2y^{-1}}{y^3}\right)^2 : \left(-\frac{y^2x^{-1}}{4xy^{-2}}\right)^3$ f) $\left(\frac{a^{-2}b^3}{4c^{-1}}\right)^{-3} : \left(\frac{5c^3a^{-5}}{8b^{-2}}\right)^{-2}$

17. Poenostavi:

a) $\left(\frac{x^2}{y^3}\right)^5 \cdot \left(\frac{y}{x}\right)^5$ b) $\left(\frac{b}{a^2}\right)^{-2} : \left(\frac{a}{b^{-1}}\right)^{-2}$ c) $\left(\frac{a^2b^{-3}}{c^2}\right)^3 \cdot \left(\frac{ac^2}{d^{-1}}\right)^3$ d) $\left(\frac{m^5n^{-3}}{u^{-4}v}\right)^{-1} \cdot \left(\frac{mn^2}{v^4}\right)^{-1}$

18. Poenostavi:

a) $\frac{x^{-1}}{1-x^{-1}}$ b) $\frac{2-x^{-1}}{x^{-1}+1}$ c) $\frac{1+x^{-1}+x^{-2}}{1-x^{-3}}$ d) $\frac{x^2y^{-2}-x^{-2}y^2}{y^{-2}-x^{-2}}$ e) $\frac{y^{-1}-x^{-2}}{xy^{-1}+x^{-2}y}$

19. Izpostavi skupni faktor:

a) $2^{x+4} + 2^{x+3} + 2^{x+2} + 2^{x+1}$ b) $3^{x+1} + 3^x + 3^{x-1} + 3^{x-2}$ c) $3^{x+3} - 8 \cdot 3^{x+1} - 7 \cdot 3^{x-1}$

20.* Poenostavi:

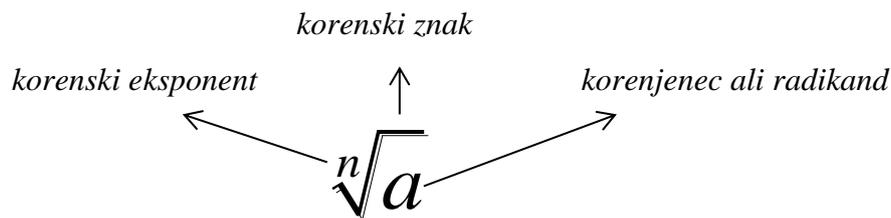
a) $\frac{2^{n+1} - 2^{n-1}}{2^{n-1}}$ b) $\frac{2^{n+1} - 2^{n-1}}{2^{n-1} + 2^{n-2}}$ c) $\frac{3^n - 4 \cdot 3^{n-1} + 2 \cdot 3^{n-2}}{3^{n-2} + 3^{n-1}}$ d) $\frac{2^{3n} + 2^{3n-1}}{2^{3n-2} + 2^{3n-1}}$

1. 3 KVADRATNI KOREN

Kvadratni koren $\sqrt{a}$ števila a ($a \geq 0$) je tisto nenegativno število x , ki reši enačbo:

$$x^2 = a$$

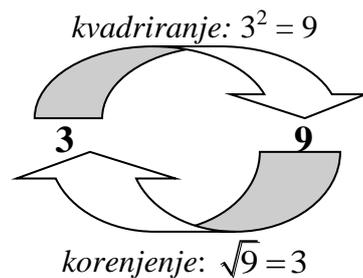
Enačba $x^2 = a$ ima za $a > 0$ dve rešitvi: $x_1 = \sqrt{a}$ in $x_2 = -\sqrt{a}$.

Opomba: $\sqrt{a} = \sqrt[2]{a}$

Velja:

Kvadriranje in korenjenje sta obratni računski operaciji.

Pravila za računanje s kvadratnimi koreni:

$$\begin{aligned}(\sqrt{a})^2 &= \sqrt{a^2} = a & a \geq 0 \\ \sqrt{a \cdot b} &= \sqrt{a} \cdot \sqrt{b} & a, b \geq 0 \\ \sqrt{\frac{a}{b}} &= \frac{\sqrt{a}}{\sqrt{b}} & a \geq 0, b > 0\end{aligned}$$

Opomba:

Kvadrat vsote ni enak vsoti kvadratov: $\sqrt{a+b} \neq \sqrt{a} + \sqrt{b}$

Kvadrat razlike ni enak razliki kvadratov: $\sqrt{a-b} \neq \sqrt{a} - \sqrt{b}$

Racionalizirati imenovalc pomeni ulomek razširiti tako, da v imenovalcu ni korena.

Primer:
$$\frac{1}{\sqrt{7}} = \frac{1 \cdot \sqrt{7}}{\sqrt{7} \cdot \sqrt{7}} = \frac{\sqrt{7}}{\sqrt{7^2}} = \frac{\sqrt{7}}{7}$$

Število **delno korenimo** tako, da ga zapišemo kot produkt dveh faktorjev, od katerega enega lahko korenimo.

Primer:
$$\sqrt{20} = \sqrt{4 \cdot 5} = \sqrt{4} \cdot \sqrt{5} = 2\sqrt{5}$$

1. Izračunaj kvadratne korene naslednjih števil:

- a) 81   b) 121   c) 289   d) 400   e) 9   f) -9   g) 625   h) 0,09   i) 0,16
j) 2,25   k) 1,69   l) 10^2 m) 10^8 n) 10^{-8} o) -10^8 p) 10^{12} r) 0   s) 0,0081

2. Izračunaj na 4 mesta natančno:

- a) $\sqrt{1551}$ b) $\sqrt{36,16}$ c) $\sqrt{-16,25}$ d) $\sqrt{4,164 \cdot 10^8}$ e) $\sqrt{\pi}$ f) $\sqrt{\sqrt{7} + \sqrt{2}}$

3. Izračunaj:

- a) $(\sqrt{25})^2$ b) $(\sqrt{0,9})^2$ c) $(-\sqrt{15,1})^2$ d) $\sqrt{8^2}$ e) $\sqrt{(-3,1)^2}$ f) $(\sqrt{-7,28})^2$ g) $\sqrt{-13,5^2}$

4. Izračunaj:

- a) $\sqrt{18} : \sqrt{2}$ b) $\sqrt{75} : \sqrt{3}$ c) $\frac{\sqrt{507}}{\sqrt{3}}$ d) $\frac{\sqrt{648}}{\sqrt{2}}$

5. Izračunaj:

- a) $\sqrt{675 \cdot 27}$ b) $\sqrt{14 \cdot 28 \cdot 18}$ c) $\sqrt{\frac{27}{48}}$ d) $\sqrt{2\frac{7}{9}}$ e) $\sqrt{12\frac{1}{4}}$

f) $\sqrt{243 \cdot 72} : \sqrt{6}$ g) $\sqrt{\frac{56}{27}} \cdot \sqrt{\frac{21}{2}}$ h) $\sqrt{\frac{675}{180}} : \sqrt{\frac{27}{20}}$

6. Delno koreni:

a) $\sqrt{50}$ b) $\sqrt{44}$ c) $\sqrt{6300}$ d) $\sqrt{45 \cdot 10^6}$ e) $\sqrt{\frac{54}{25}}$ f) $\sqrt{\frac{175}{289}}$

7. Natančno izračunaj:

a) $2\sqrt{3} + 5\sqrt{3}$ b) $36\sqrt{5} - 28\sqrt{5}$ c) $\sqrt{117} - \sqrt{52}$ d) $\sqrt{75} + \sqrt{108} - \sqrt{147}$

8. Izračunaj:

a) $2\sqrt{3} + 3\sqrt{2} + 3\sqrt{3} + 4\sqrt{2}$ b) $7\sqrt{15} + 5\sqrt{5} - 2\sqrt{5} - 4\sqrt{15}$ c) $\sqrt{44} + \sqrt{338} + \sqrt{99}$
 d) $\sqrt{176} + \sqrt{242} - 2\sqrt{44}$ e) $7\sqrt{50} + 3\sqrt{720} - 5\sqrt{98}$ f) $3\sqrt{117} - 5\sqrt{68} - 2\sqrt{208}$

9. Natančno izračunaj:

a) $\sqrt{3}(\sqrt{2} + \sqrt{3})$ b) $(\sqrt{11} - \sqrt{13}) \cdot \sqrt{11}$ c) $(2 - \sqrt{3})(2 + \sqrt{3})$
 d) $(\sqrt{2} - \sqrt{17})(\sqrt{2} + \sqrt{17})$ e) $(\sqrt{5} + \sqrt{7})^2$ f) $(\sqrt{11} - \sqrt{2})^2$ g) $(2 - \sqrt{3})(3 + \sqrt{3})$

10. Natančno izračunaj:

a) $(\sqrt{8} - \sqrt{2})\sqrt{12}$ b) $(\sqrt{7} + \sqrt{28})\sqrt{14}$ c) $\frac{\sqrt{125} - \sqrt{45}}{\sqrt{5}}$ d) $\sqrt{80} + \frac{\sqrt{405} - \sqrt{125}}{\sqrt{16}}$

11*. Natančno izračunaj:

a) $\sqrt{25} - (\sqrt{6})^2 + \sqrt{\sqrt{144} - \sqrt{17^2 - 15^2}}$ b) $\sqrt{64} + \sqrt{5^2} - \sqrt{\sqrt{13^2 - 5^2} + \sqrt{169}}$
 c) $\sqrt{3}\sqrt{\sqrt{35} + \sqrt{36} - \sqrt{9 \cdot \left(\frac{1}{4}\right)^{-1} - 4^0}}$

12. Naj bosta a in b pozitivni števili. Poenostavi:

a) $\sqrt{a^2}$ b) $\sqrt{16a^4}$ c) $\sqrt{256a^{16}}$ d) $\sqrt{27a^3b} \cdot \sqrt{12a^3b^3}$ e) $\sqrt{125a^7b} \cdot \sqrt{5ab}$
 f) $\sqrt{48a^{11}b^7} : \sqrt{12a^5b}$ g) $\sqrt{1200a^7b^9} : \sqrt{3a^7b^8}$

13. Naj bosta a in b pozitivni števili. Poenostavi:

a) $\sqrt{a^3} \cdot \sqrt{a^{-1}}$ b) $\sqrt{a^5b^{-3}} \cdot \sqrt{a^3b^{-5}}$ c) $\sqrt{54a^3b^7} \cdot \sqrt{6a^{-1}b}$ d) $\sqrt{6a^{15}b^{-11}} : \sqrt{3a^5b^{-7}}$

14. Racionaliziraj imenovalc:

a) $\frac{1}{\sqrt{5}}$ b) $\frac{2}{\sqrt{2}}$ c) $\frac{15}{\sqrt{3}}$ d) $\frac{\sqrt{5}}{\sqrt{15}}$ e) $\frac{\sqrt{7}}{\sqrt{14}}$

15. Racionaliziraj imenovalc:

a) $\frac{1}{3\sqrt{3}}$ b) $\frac{7}{2\sqrt{7}}$ c) $\frac{5}{2\sqrt{15}}$ d) $\frac{\sqrt{3}}{5\sqrt{24}}$ e) $\frac{\sqrt{10}}{4\sqrt{30}}$

16. Racionaliziraj imenovalce:

a) $\frac{1+\sqrt{2}}{\sqrt{2}}$ b) $\frac{1-\sqrt{3}}{\sqrt{3}}$ c) $\frac{\sqrt{5}-\sqrt{10}}{\sqrt{5}}$ d) $\frac{\sqrt{2}+\sqrt{6}}{\sqrt{2}}$ e) $\frac{\sqrt{5}+5}{3\sqrt{5}}$

17. Racionaliziraj imenovalce:

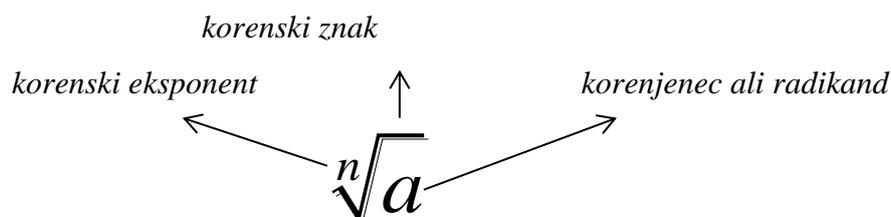
a) $\frac{1}{\sqrt{2}+1}$ b) $\frac{1}{\sqrt{7}-1}$ c) $\frac{4}{4-\sqrt{2}}$ d) $\frac{2}{\sqrt{5}-\sqrt{3}}$ e) $\frac{\sqrt{5}-\sqrt{3}}{\sqrt{5}+\sqrt{3}}$

18. Izračunaj:

a) $\frac{3}{\sqrt{2}} + \frac{7}{\sqrt{2}}$ b) $\frac{8}{\sqrt{5}} - \frac{3}{\sqrt{5}}$ c) $\frac{49}{\sqrt{10}} - \frac{19}{\sqrt{10}}$ d) $\frac{\sqrt{6}}{\sqrt{3}} + \frac{\sqrt{3}}{\sqrt{6}}$

1. 4 KORENI POLJUBNIH STOPENJ

Korenski eksponent je lahko poljubno naravno število n , za kar uporabljamo oznako:

Najbolj pogosto uporabljamo **n -ti koren**, pri katerem je:

a) $n = 2$ ..... To je drugi ali **kvadratni koren** z oznako $\sqrt[n]{a}$ ali krajše $\sqrt{a}$.

Velja: $\sqrt{25} = 5$, ker je $5^2 = 25$

$\sqrt{0} = 0$, ker je $0^2 = 0$

$\sqrt{-25}$ ne obstaja , ker sta $5^2 = 25$ in $(-5)^2 = 25$

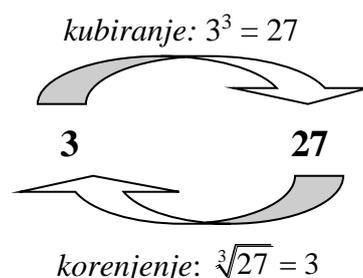
b) $n = 3$ ..... To je tretji ali **kubični koren** z oznako $\sqrt[n]{a}$.

Velja: $\sqrt[3]{27} = 3$, ker je $3^3 = 27$

$\sqrt[3]{0} = 0$, ker je $0^3 = 0$

$\sqrt[3]{-27} = -3$, ker je $(-3)^3 = -27$

Iskanje kubičnega korena je nasprotna operacija kubiranja.

Velja:

1. Če je n sodo število, je **n -ti koren** števila a ($a \geq 0$) tako nenegativno število x , da je $x^n = a$.
2. Če je n liho število, je **n -ti koren** števila a tako število x , da je $x^n = a$.

Pravila za računanje z n -timi koreni ($a, b > 0$; $n, m, k \in \mathbb{N}$):

$$\left(\sqrt[n]{a}\right)^n = \sqrt[n]{a^n} = a$$

$$\sqrt[n]{a \cdot b} = \sqrt[n]{a} \cdot \sqrt[n]{b}$$

$$\sqrt[n]{\frac{a}{b}} = \frac{\sqrt[n]{a}}{\sqrt[n]{b}}$$

$$\sqrt[n]{a^m} = \sqrt[n \cdot k]{a^{m \cdot k}}$$

$$\sqrt[n]{\sqrt[m]{a}} = \sqrt[n \cdot m]{a}$$

1. Izračunaj:

- a) $\sqrt{121}$ b) $\sqrt[4]{81}$ c) $\sqrt[5]{32}$ d) $\sqrt[3]{64}$ e) $\sqrt[3]{-64}$ f) $\sqrt[5]{-32}$
g) $\sqrt[4]{-16}$ h) $\sqrt[10]{-1024}$ i) $\sqrt[3]{216}$ j) $\sqrt[4]{625}$ k) $\sqrt[5]{243}$ l) $\sqrt[3]{125}$
m) $\sqrt[3]{1000}$ n) $\sqrt[6]{1000000}$ o) $\sqrt[6]{10^{12}}$ p) $\sqrt[3]{10^9}$ r) $\sqrt[4]{10^{20}}$ s) $\sqrt[3]{-10^{27}}$

2. Izračunaj:

- a) $\sqrt[3]{8000}$ b) $\sqrt{900}$ c) $\sqrt[4]{-810000}$ d) $\sqrt[3]{0,125}$ e) $\sqrt[4]{0,0016}$ f) $\sqrt[5]{0,00032}$

3. Izračunaj na štiri mesta natančno:

- a) $\sqrt[3]{3255}$ b) $\sqrt[9]{4041}$ c) $\sqrt[5]{-2111}$ d) $\sqrt[11]{-1212}$ e) $\sqrt[4]{\pi}$ f) $\sqrt[5]{23,04}$

4. Izračunaj:

- a) $\left(\sqrt[5]{2,7}\right)^5$ b) $\sqrt[7]{(-2,4)^7}$ c) $\sqrt[8]{(-1,5)^8}$ d) $\sqrt[7]{-5,4^7}$ e) $\sqrt[6]{-2,5^6}$ f) $-\sqrt[5]{8,2^5}$

5. Izračunaj:

- a) $\sqrt[4]{4} \cdot \sqrt[4]{4}$ b) $\sqrt[3]{9} \cdot \sqrt[3]{3}$ c) $\sqrt[3]{9} \cdot \sqrt[3]{3}$ d) $\sqrt[8]{4} \cdot \sqrt[8]{32} \cdot \sqrt[8]{2}$ e) $\sqrt[4]{25} \cdot \sqrt[4]{5} \cdot \sqrt[4]{5}$

6. Izračunaj:

- a) $\sqrt[3]{375} : \sqrt[3]{3}$ b) $\sqrt[4]{80} : \sqrt[4]{5}$ c) $\sqrt[5]{192} : \sqrt[5]{6}$ d) $\frac{\sqrt[6]{320}}{\sqrt[6]{5}}$ e) $\frac{\sqrt[4]{324}}{\sqrt[4]{4}}$

7. Izračunaj:

- a) $\sqrt[4]{81 \cdot 10^{28}}$ b) $\sqrt[3]{108 \cdot 54}$ c) $\sqrt[6]{\frac{1}{64}}$ d) $\sqrt[4]{\frac{81}{16}}$ e) $\sqrt[3]{-\frac{27}{64}}$ f) $-\frac{8}{125}$

8. Delno koreni:

- a) $\sqrt[3]{54}$ b) $\sqrt[3]{24}$ c) $\sqrt[4]{32}$ d) $\sqrt[4]{162}$ e) $\sqrt[4]{512 \cdot 10^{16}}$ f) $\sqrt[3]{4 \cdot 10^{10}}$

9. Izračunaj:

a) $\sqrt{2} \cdot \sqrt[4]{4}$ b) $\sqrt[3]{4} \cdot \sqrt[6]{4}$ c) $\sqrt[4]{8} \cdot \sqrt[8]{4}$ d) $\sqrt{3} \sqrt[3]{3} \sqrt[6]{3}$ e) $\sqrt[3]{9^2} \sqrt{9} \sqrt[12]{9^{10}}$

10. Poenostavi:

a) $\sqrt[20]{a^4}$ b) $\sqrt[18]{a^3}$ c) $\sqrt[28]{a^{21}}$ d) $\sqrt[18]{x^6 y^{12}}$ e) $\sqrt[2]{x^3 y^6}$ f) $\sqrt[16]{x^{12} y^{-4}}$

11. Poenostavi:

a) $\sqrt[5]{32a^{10} b^{25}}$ b) $\sqrt[3]{27a^{15} b^{-12}}$ c) $\sqrt[4]{\frac{81a^8}{16b^{12}}}$ d) $\sqrt[3]{\frac{64a^9}{27b^{15}}}$ e) $\sqrt[6]{(a^2 b^4)^3}$ f) $\sqrt[4]{\frac{81a^6}{b^{12}}}$

12. Poenostavi:

a) $(\sqrt[3]{xy^2})^6$ b) $(\sqrt[12]{a^2 b})^4$ c) $(\sqrt[15]{x^2 y^4})^5$ d) $\sqrt[6]{(a^2 b^4)^3}$

13. Poenostavi:

a) $\sqrt[3]{xy^2} \cdot \sqrt[3]{x^5 y}$ b) $\sqrt[5]{x^{-3} y^6} \cdot \sqrt[5]{x^{-2} y^4}$ c) $\sqrt[5]{x^3 y^{13}} : \sqrt[3]{(xy)^3}$ d) $\sqrt[3]{x^{11} y^2} : \sqrt[3]{(xy)^2}$

14. Poenostavi:

a) $\sqrt[3]{x} \sqrt[3]{x}$ b) $\sqrt{x} \sqrt[3]{x}$ c) $\sqrt[4]{x^2} \sqrt[3]{x}$ d) $\sqrt{x} \sqrt{x^{-1}}$ e) $\sqrt[7]{\frac{x^4}{\sqrt{x}}}$

15. Razširi na skupni korenski eksponent:

a) $\sqrt[3]{a}, \sqrt[4]{a}$ b) $\sqrt[5]{x}, \sqrt[3]{x}$ c) $\sqrt{a}, \sqrt[3]{a}, \sqrt[4]{a}$ d) $\sqrt[4]{b^3}, \sqrt[7]{b^4}, \sqrt[14]{b^5}$ e) $\sqrt[3]{ab^2}, \sqrt[4]{a^3 b}, \sqrt[6]{ab}$

16. Poenostavi:

a) $\sqrt[3]{a} \cdot \sqrt[4]{a}$ b) $a \cdot \sqrt[7]{a}$ c) $\sqrt[5]{a^2} \sqrt[10]{a}$ d) $\sqrt[6]{x^5} \cdot \sqrt[3]{x^2} \cdot \sqrt[4]{x^3}$ e) $\sqrt[7]{x^5} : \sqrt{x}$ f) $x : \sqrt[3]{x}$

17. Poenostavi:

a) $\sqrt[3]{x^2 y} \cdot \sqrt{xy^3}$ b) $\sqrt[4]{x^3 y} \cdot \sqrt{xy}$ c) $\sqrt[4]{x^{-1} y^3} \cdot \sqrt[6]{xy^{-4}}$ d) $\sqrt[5]{x^{12} y^{-3}} \cdot \sqrt[3]{x^{-7} y^2}$
e) $\sqrt[5]{x^2 y^6} \cdot \sqrt[3]{x^{-2} y^6} : \sqrt[5]{\frac{y}{x^3}}$ f) $\sqrt[4]{x^3 y^{-5}} \cdot \sqrt[7]{x^{-4} y^2} : \sqrt[28]{x^{-2} y}$

18*. Poenostavi:

a) $\frac{\sqrt[6]{x^4 y^5} \cdot \sqrt[5]{x^2 y^3}}{\sqrt[15]{xy^{14}}}$ b) $\frac{\sqrt[3]{xy^2} \cdot \sqrt[4]{x^3 y^3}}{\sqrt[12]{xy^{-1}}}$ c) $\frac{\sqrt[3]{(yx^2)^5} \cdot \sqrt{xy^5}}{\sqrt[6]{(x^5 y)^{-5}}}$ d) $\frac{\sqrt{x^2} \sqrt[3]{x}}{\sqrt[3]{x^4} \sqrt{x}}$

1. 5 POTENCE Z RACIONALNIMI EKSPONENTI

Za poljubno naravno število n , celo število m in nenegativno realno število a je definirana **potenca z racionalnimi eksponenti**:

$$a^{\frac{m}{n}} = \sqrt[n]{a^m}$$

Pravila za računanje s potencami z racionalnimi eksponenti:

$a, b \in \mathbb{Z}; a, b > 0; m, p \in \mathbb{Z}; n, q \in \mathbb{N}$

	Enaki osnovi	Enaka eksponenta
Množenje	$a^{\frac{m}{n}} \cdot a^{\frac{p}{q}} = a^{\frac{m+p}{n}}$	$a^{\frac{m}{n}} \cdot b^{\frac{m}{n}} = (ab)^{\frac{m}{n}}$
Deljenje	$\frac{a^{\frac{m}{n}}}{a^{\frac{p}{q}}} = a^{\frac{m-p}{n}}$	$\frac{a^{\frac{m}{n}}}{b^{\frac{m}{n}}} = \left(\frac{a}{b}\right)^{\frac{m}{n}}$
Potenciranje	$\left(a^{\frac{m}{n}}\right)^{\frac{p}{q}} = a^{\frac{m \cdot p}{n \cdot q}}$	

1. Zapiši kot koren:

a) $17^{\frac{1}{3}}$ b) $\left(\frac{5}{6}\right)^{\frac{1}{5}}$ c) $7^{-\frac{1}{2}}$ d) $\left(\frac{3}{20}\right)^{-\frac{5}{2}}$ e) $11^{1,5}$ f) $13^{0,75}$

2. Zapiši kot potenco:

a) $\sqrt[3]{31}$ b) $\sqrt{39}$ c) $\sqrt[3]{142^5}$ d) $\sqrt{149^5}$ e) $\sqrt[8]{\frac{1}{10}}$ f) $\sqrt[13]{\left(\frac{1}{45}\right)^5}$

3. Izračunaj:

a) $169^{\frac{1}{2}}$ b) $8^{\frac{1}{3}}$ c) $32^{\frac{6}{5}}$ d) $81^{\frac{3}{2}}$ e) $25^{1,5}$ f) $16^{0,75}$

4. Izračunaj:

a) $144^{-\frac{1}{2}}$ b) $32^{-\frac{1}{5}}$ c) $27^{-\frac{2}{3}}$ d) $625^{-\frac{3}{4}}$ e) $16^{-1,25}$ f) $4^{-2,5}$

5. Izračunaj:

a) $0,64^{\frac{1}{2}}$ b) $0,0081^{\frac{1}{4}}$ c) $0,09^{\frac{3}{2}}$ d) $0,125^{-\frac{1}{3}}$ e) $0,25^{-\frac{1}{2}}$ f) $0,0625^{-\frac{3}{4}}$

6. Izračunaj:

a) $2^{\frac{1}{3}} \cdot 4^{\frac{1}{3}}$ b) $27^{\frac{1}{4}} \cdot 3^{\frac{1}{4}}$ c) $3^{\frac{2}{3}} \cdot 9^{\frac{2}{3}}$ d) $27^{\frac{1}{2}} : 3^{\frac{1}{2}}$ e) $32^{\frac{1}{3}} : 4^{\frac{1}{3}}$ f) $150^{\frac{3}{2}} : 6^{\frac{3}{2}}$

7. Izračunaj:

a) $(27 \cdot 125)^{\frac{1}{3}}$ b) $(16 \cdot 81)^{\frac{1}{4}}$ c) $\left(\frac{1}{8}\right)^{\frac{1}{3}}$ d) $\left(\frac{16}{81}\right)^{\frac{1}{4}}$ e) $\left(\frac{1}{32}\right)^{\frac{1}{5}}$ f) $\left(\frac{25}{9}\right)^{-\frac{3}{2}}$

8. Izračunaj:

a) $5^{\frac{2}{5}} \cdot 5^{\frac{2}{5}}$ b) $2^{\frac{1}{3}} \cdot 2^{\frac{1}{2}} \cdot 2^{\frac{1}{6}}$ c) $25^{\frac{3}{4}} \cdot 25^{-\frac{1}{3}} \cdot 25^{\frac{1}{12}}$ d) $16^{\frac{7}{4}} : 16^{\frac{5}{4}}$ e) $81^{\frac{1}{6}} \cdot 81^{\frac{1}{3}} : 81^{\frac{1}{4}}$

9. Izračunaj:

a) $\left(8^{\frac{1}{3}}\right)^2$ b) $\left(16^{\frac{1}{4}}\right)^3$ c) $\left(4^{\frac{1}{4}}\right)^2$ d) $\left(27^{\frac{1}{6}}\right)^2$ e) $(64^2)^{\frac{1}{3}}$ f) $(81^3)^{\frac{1}{4}}$

10. Izračunaj:

a) $8^{\frac{1}{3}} + 27^{\frac{1}{3}}$ b) $27^{\frac{2}{3}} - 16^{\frac{3}{4}}$ c) $64^{\frac{2}{3}} - 3 \cdot 125^{\frac{1}{3}}$ d) $2^{\frac{1}{3}} \cdot 4^{\frac{1}{3}} + 81^{\frac{1}{4}}$
e) $0,25^{\frac{1}{2}} + \left(\frac{1}{8}\right)^{\frac{1}{3}} - 4 \cdot \left(\frac{1}{2}\right)^2$ f) $3 \cdot \left(\frac{1}{27}\right)^{\frac{2}{3}} + \left(\frac{1}{16}\right)^{\frac{1}{4}} + \left(\frac{1}{36}\right)^{\frac{1}{2}}$ g) $a^{\frac{4}{5}} : a^{-\frac{2}{3}}$

11. Izračunaj:

a) $\sqrt{12 \cdot \left(\frac{1}{27}\right)^{-\frac{1}{3}} - 5 \cdot \left(\frac{1}{32}\right)^{-\frac{2}{5}}}$ b) $\sqrt{32^{\frac{6}{5}} - 3 \cdot 125^{\frac{1}{3}}}$ d) $\sqrt[3]{64^{\frac{5}{6}} - 8 \cdot 81^{\frac{1}{4}}}$ e) $\sqrt{81^{\frac{3}{4}} - \left(\frac{1}{3}\right)^{-2}}$

12. Poenostavi ($a > 0$):

a) $a^{\frac{1}{3}} \cdot a^{\frac{2}{3}}$ b) $a^{\frac{2}{3}} \cdot a^{\frac{4}{5}}$ c) $a^{\frac{4}{5}} \cdot a^{-\frac{2}{3}}$ d) $a^{\frac{4}{3}} : a^{\frac{1}{3}}$ e) $a^{\frac{3}{4}} : a^{\frac{2}{3}}$ f) $a^{\frac{4}{5}} : a^{-\frac{2}{3}}$

13. Poenostavi ($a, b > 0$):

a) $\left(a^{\frac{1}{3}}\right)^{\frac{3}{2}}$ b) $a^{\frac{2}{3}} \left(a^{\frac{1}{4}}\right)^{\frac{4}{3}}$ c) $\left(a^{\frac{7}{2}}\right)^{\frac{1}{3}} \cdot \left(a^{-\frac{1}{2}}\right)^{\frac{1}{3}}$ d) $\left(a^{\frac{1}{4}} b^{\frac{1}{5}}\right)^{20}$ e) $\left(\left(\left(a^{\frac{1}{3}} b^{\frac{2}{3}}\right)^{\frac{1}{6}}\right)^{\frac{3}{2}}\right)^{\frac{4}{3}}$

1. 6 IRACIONALNA ENAČBA

Postopek reševanja:

1. potenciramo
2. naredimo preizkus

Enačba je **iracionalna**, če je neznanka v enačbi pod korenem.

Iracionalno enačbo rešujemo tako, da jo s **potenciranjem** prevedemo v enačbo, ki nima neznanke pod korenem. Dobljena enačba običajno ni enakovredna prvotni, saj s potenciranjem pridobimo kakšno rešitev, ki ne ustreza prvotni enačbi. Zato na koncu reševanja vedno naredimo **preizkus**.

1. Reši enačbo:

a) $\sqrt{x} = 4$ b) $\sqrt{x} = -7$ c) $\sqrt[3]{x} = 4$ d) $\sqrt[5]{x} = 2$ e) $\sqrt[4]{x} = 2$

2. Reši enačbo:

a) $\sqrt{x} - 5 = 0$ b) $\sqrt{x} + 7 = 0$ c) $2\sqrt{x} - 4 = 0$ d) $3\sqrt[3]{x} + 4 = 0$

3. Reši enačbo:

a) $\sqrt{2+x} = 2$ b) $\sqrt{x+3} = -9$ c) $\sqrt{3-x} = 4$ d) $\sqrt[3]{2x+1} = 3$

4. Reši enačbo:

a) $\sqrt{x+5} = \sqrt{x+2}$ b) $\sqrt[3]{3x+2} = \sqrt[3]{2x+4}$ c) $\sqrt[4]{3x+7} = \sqrt[4]{2x-2}$

5. Reši enačbo:

a) $2\sqrt{x+3} = \sqrt{x-3}$ b) $3\sqrt{x+1} = \sqrt{5x-3}$ c) $5\sqrt{x-1} - \sqrt{5x+15} = 0$

6. Reši enačbo:

a) $\sqrt{4x+21} = x$ b) $\sqrt{6-x} - x = 0$ c) $\sqrt{-8x-4} = -2x$

7*. Reši enačbo:

a) $x+1 = \sqrt{6-2x}$ b) $2x+3 = \sqrt{3x^2+5x-1}$ c) $2\sqrt{8-2x} = x-4$

2.KVADRATNA ENAČBA IN KVADRATNA FUNKCIJA

2.1 KVADRATNA ENAČBA

Kvadratna enačba je enačba oblike $ax^2 + bx + c = 0$, kjer so $a, b, c \in \mathbb{R}$, $a \neq 0$.

Diskriminanta enačbe $ax^2 + bx + c = 0$ je $D = b^2 - 4ac$. Od nje so odvisne rešitve enačbe:

□ $D > 0$:

Enačba ima dve različni rešitvi: $x_1 = \frac{-b + \sqrt{D}}{2a}$ in $x_2 = \frac{-b - \sqrt{D}}{2a}$.

□ $D = 0$:

Enačba ima eno samo dvojno rešitev: $x = -\frac{b}{2a}$.

□ $D < 0$:

Enačba nima rešitve.

Beseda diskriminanta je latinskega izvora (*discimino*) in pomeni razločim.

Rešitvi kvadratne enačbe sta z njenimi koeficienti povezani z Vietovima formulama:

$$x_1 + x_2 = -\frac{b}{a} \quad \text{in} \quad x_1 \cdot x_2 = \frac{c}{a}.$$

1. Z razstavljanjem reši enačbe (s pomočjo razlike kvadratov):

a) $x^2 - 4 = 0$ b) $x^2 = 16$ c) $2 - 2x^2 = 0$ d) $4x^2 - 9 = 0$ e) $36 - 25x^2 = 0$

2. Z razstavljanjem reši enačbe (s pomočjo izpostavljanja):

a) $x^2 - 5x = 0$ b) $x^2 + 4x = 0$ c) $3x - x^2 = 0$ d) $x^2 = 2x$ e) $6x^2 + 4x = 0$

f) $\frac{3}{2}x^2 - \frac{4}{3}x = 0$

3. Z razstavljanjem reši enačbe (s pomočjo Vietovega pravila):

a) $x^2 + 5x + 6 = 0$ b) $x^2 - x - 2 = 0$ c) $x^2 + 3x = 54$ d) $x^2 - 14x + 49 = 0$

e) $x^2 - 24 = 5x$ f) $x^2 - 7x + 12 = 0$

4. Z obrazcem reši enačbe:

a) $2x^2 - 5x + 3 = 0$ b) $3x^2 + 5x - 2 = 0$ c) $x^2 - 2x + 3 = 0$ d) $4x^2 + 36x + 81 = 0$

e) $x^2 - 2x - 1 = 0$ f) $x^2 + 2x + 2 = 0$

5. Okrajšaj ulomek:

a) $\frac{2x^2 - 5x + 2}{x^2 - 8x + 12}$ b) $\frac{x^2 - 9x + 8}{3x^2 - 5x + 2}$ c) $\frac{4x^2 + 17x + 4}{x^2 - x - 20}$ d) $\frac{x^2 - 2x - 3}{5x^2 + 8x + 3}$

6. Reši enačbe:

a) $(4x - 11)(x - 2) = (x - 2)(x - 4) + 4$ b) $(x + 5)^2 - (x + 5)(x - 4) = 22 - (x + 3)(x - 3)$
c) $4(x - 2)^2 = (3x + 5)(3x - 5) - 4(4x + 1)$ d) $(2x - 3)^2 - (x + 3)(x - 3) = 2x(x - 4) + 30$
e) $(3x - 4)^2 - x(x + 8) = (2x + 5)(2x - 5) + 41$

7. Reši enačbe:

a) $\frac{2x + 3}{x + 3} = \frac{1}{x + 1}$ b) $\frac{4x - 1}{2x - 1} = \frac{3x + 1}{x + 1}$ c) $\frac{6}{x} + \frac{6}{x + 5} = 1$ d) $\frac{x + 2}{x - 1} - x = \frac{3}{x - 1}$

8. Reši sistem enačb:

a) $\begin{cases} x + y = 7 \\ x \cdot y = 12 \end{cases}$ b) $\begin{cases} x - y = 3 \\ x \cdot y = 10 \end{cases}$

9. Računsko in grafično določi presečišča parabole in premice:

a) $\begin{cases} y = -x^2 \\ y = -x \end{cases}$ b) $\begin{cases} y = 4x - x^2 \\ y = x \end{cases}$ c) $\begin{cases} y = x^2 \\ y = 2x - 1 \end{cases}$ d) $\begin{cases} y = \frac{1}{2}x^2 - 2 \\ y = -3 \end{cases}$ e) $\begin{cases} y = 3x - x^2 \\ y = x - 3 \end{cases}$

10. Računsko in grafično določi presečišča parabol:

a) $\begin{cases} y = x^2 \\ y = 2 - x^2 \end{cases}$ b) $\begin{cases} y = \frac{1}{2}x^2 \\ y = 4 - \frac{1}{2}x^2 \end{cases}$ c) $\begin{cases} y = 2x - x^2 \\ y = (x + 2)^2 \end{cases}$ d) $\begin{cases} y = x^2 + 2x - 3 \\ y = -2x^2 + 8x - 6 \end{cases}$ e) $\begin{cases} y = \frac{1}{3}x^2 - 3 \\ y = x^2 + 1 \end{cases}$

11. Število 20 zapiši kot vsoto dveh števil, katerih produkt je 96.

12. Produkt dveh števil je -2, vsota pa tudi -2. Določi števili.

13. V pravokotniku se stranici razlikujeta za 31cm, diagonala pa meri 41cm. Izračunaj stranici.

14. Izračunaj stranici pravokotnika, katerega ploščina meri $48m^2$, obseg pa 28m.

15. Kateri večkotnik ima 20 diagonal? (Namig: št.diag. v n-kotniku je $\frac{n(n-3)}{2}$.)

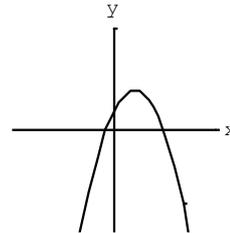
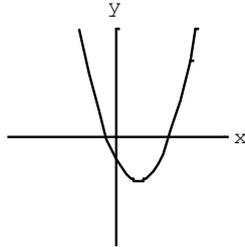
2.2 KVADRATNA FUNKCIJA

Kvadratna funkcija je realna funkcija oblike $f(x) = ax^2 + bx + c$, kjer so $a, b, c \in \mathbb{R}$, $a \neq 0$. Število a je **vodilni koeficient**, c pa **konstantni ali prosti koeficient (člen)**.

Graf kvadratne funkcije je **parabola**, ki je

1.) za $a > 0$ odprta navzgor:

2.) za $a < 0$ odprta navzdol:

Skrajno točko parabole imenujemo **teme $T(p, q)$** :

1.) za $a > 0$ je to točka z najmanjšo ordinato,

2.) za $a < 0$ pa je točka z največjo ordinato.

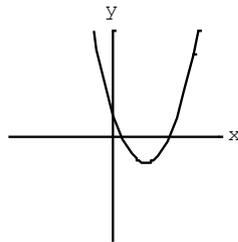
Koordinati temena **$T(p, q)$** izračunamo z obrazci: $p = -\frac{b}{2a}$, $q = -\frac{D}{4a}$, $D = b^2 - 4ac$.

Število D imenujemo **diskriminanta** kvadratne funkcije. Obstoj ničel kvadratne funkcije je odvisen od njene diskriminante D :

■ **$D > 0$:**

Kvadratna funkcija ima dve različni ničli: (graf seka abscisno os v dveh točkah):

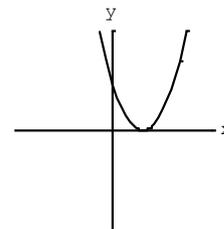
$$x_1 = \frac{-b + \sqrt{D}}{2a} \quad \text{in} \quad x_2 = \frac{-b - \sqrt{D}}{2a}.$$

■ **$D = 0$:**

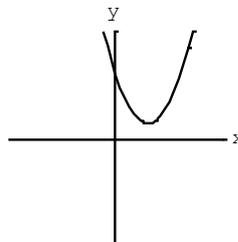
Kvadratna funkcija ima eno samo (dvojno) ničlo: (njen graf se dotika abscisne osi):

$$x_1 = x_2 = -\frac{b}{2a}$$

■ **$D < 0$:**

Kvadratna funkcija nima ničel (njen graf leži ves čas bodisi nad abscisno osjo bodisi pod njo).

Kvadratno funkcijo lahko zapišemo v treh oblikah:

- **splošni:** $f(x) = ax^2 + bx + c$
- **temenski:** $f(x) = a(x - p)^2 + q$
- **razcepni (ali ničelni):** $f(x) = a(x - x_1)(x - x_2)$

1. V istem koordinatnem sistemu nariši grafe funkcij:

a) $f(x) = x^2$, $g(x) = 2x^2$, $h(x) = \frac{1}{2}x^2$ b) $f(x) = -x^2$, $g(x) = -4x^2$, $h(x) = -\frac{1}{4}x^2$

2. Nariši graf funkcije:

a) $f(x) = x^2 - 1$ b) $f(x) = x^2 + 2$ c) $f(x) = -x^2 + 3$ d) $f(x) = 2x^2 - 2$

e) $f(x) = \frac{1}{2}x^2 + 3$ f) $f(x) = (x-1)^2$ g) $f(x) = (x+2)^2$ h) $f(x) = -(x+1)^2$

i) $f(x) = 2(x-2)^2$ j) $f(x) = -3(x-1)^2$ k) $f(x) = (x-1)^2 - 4$ l) $f(x) = \frac{1}{2}(x-1)^2 + 3$

m) $f(x) = -(x-1)^2 - 1$

3. Zapiši dano funkcijo v temenski obliki, določi ničli in teme ter nariši njen graf:

a) $f(x) = x^2 + 2x - 3$

b) $f(x) = x^2 + 2x + 1$

4. Zapiši dano funkcijo v razcepni obliki, določi ničli in teme ter nariši njen graf:

a) $f(x) = x^2 - 6x + 5$

b) $f(x) = -x^2 + 4x - 4$

5. Zapiši dano funkcijo v splošni obliki, določi ničli in teme ter nariši njen graf:

a) $f(x) = (x-2)^2 - 1$

b) $f(x) = -\frac{1}{3}(x-3)^2$

6. Določi ničli, teme in nariši graf funkcije:

a) $f(x) = 2x - x^2$ b) $f(x) = 4 - x^2$ c) $f(x) = 4x^2 - 1$

7. Nariši parabolo:

a) $f(x) = x^2 - 2x + 3$ b) $f(x) = -x^2 + 4x - 5$ c) $f(x) = 4x^2 + 4x + 1$

8. Zapiši kvadratno funkcijo, katere graf ima teme v točki T in poteka skozi A :

a) $T(3,4)$, $A(2,3)$

b) $T(-1,-4)$, $A(2,5)$

9. Zapiši kvadratno funkcijo, katere graf ima teme v točki:

a) $T(1,-5)$ in seka ordinatno os pri -9

b) $T(-1,4)$ in seka abscisno os pri -3

c) $T(2,-4)$ in poteka skozi koordinatno izhodišče.

10. Zapiši kvadratno funkcijo, ki ima:

- a) največjo vrednost 4 pri $x = 1$, pri $x = 2$ pa vrednost 3
- b) najmanjšo vrednost -2 pri $x = 3$ in ničlo 1
- c) največjo vrednost 8 pri $x = -1$, njen graf pa seka ordinatno os pri 6.

11. Zapiši kvadratno funkcijo z vodilnim koeficientom a in danima ničloma:

a) $a = 1, x_1 = 3, x_2 = 4$

b) $a = -2, x_1 = -1, x_2 = \frac{5}{2}$

12. Zapiši kvadratno funkcijo, ki ima ničli:

a) -1 in 3, njen graf pa poteka skozi točko $B(-2, -5)$

b) -2 in 4, njen graf pa seka ordinatno os pri -4.

13. Zapiši kvadratno funkcijo, katere graf poteka skozi točke:

a) $A(0, 0), B(1, 3), C(-1, 1)$

b) $A(0, -3), B(1, -2), C(2, -3)$

c) $A(1, -2), B(2, 0), C(-3, 10)$

REŠITVE:

1.1 POTENCE Z NARAVNIMI EKSPONENTI

1. a) 64   b) 1   c) -216   d) 9   e) -32   f) 12   f) -8   g) 0   h) 1
j) 81   k) -81   l) 256   m) -125   n) 128   o) -7   p) 1   r) -1   s) -256
2. a) 10^1 b) 10^2 c) 10^3 d) 10^5 e) 10^6 f) 10^9
3. a) 3^3 b) $(-2)^5$ c) 5^3 d) $(-4)^3, -2^6$ e) $2^2, (-2)^2$ f) $3^2, (-3)^2$ g) $2^4, (-2)^4$ h) $(-2)^3$
i) $(-3)^3$ j) $2^6, (-2)^6$ k) $3^4, (-3)^4$ l) $10^2, (-10)^2$ m) $(-13)^1$ n) $(-7)^3$ o) $2^{10}, (-2)^{10}$
p) $10^4, (-10)^4$
4. a) x^6 b) y^4z^3 c) 2^4a^3 d) $3^3 \cdot 5^3m^3n^2$
5. a) 100   b) -320   c) 129   d) -30   e) -4   f) -7   g) -147   h) -332   i) 0
j) 42   k) 448   l) 17
6. a) a^3 b) c^{13} c) $-m^9$ d) $-q^{19}$ e) l^{21} f) $-y^{19}$ g) n^{35} h) a^{16} i) b^{22}
7. a) 7^{15} b) 2^{37} c) $(-3)^{29} = -3^{29}$ d) $(-2)^{13} = -2^{13}$ e) $(-12)^{35} = -12^{35}$
8. a) $a^{13}b^8$ b) $c^{19}d^{30}$ c) $6x^8y^6$ d) $24s^8t^{25}$
9. a) $-x^5$ b) v^{10} c) $6x^{11}$ d) $-12x^{11}$ e) $-2a^2b^6$ f) $4a^7b^3$ g) $9c^{14}d^5$

1.2 POTENCE S CELIMI EKSPONENTI

1. a) 64; b) $\frac{1}{64}$; c) $-\frac{1}{6}$; d) $\frac{1}{9}$; e) $-\frac{1}{32}$; f) 12; g) $\frac{1}{64}$; h) 0; i) 1
j) $\frac{1}{81}$; k) $-\frac{1}{81}$; l) $\frac{1}{256}$; m) $-\frac{1}{125}$; n) $\frac{1}{128}$; o) $-\frac{1}{7}$; p) 1; r) -1; $-\frac{1}{256}$
2. a) $\frac{3}{2}$; b) 9; c) $\frac{27}{8}$; d) 1; e) 9; f) 250; g) 8
3. a) 10^2 b) 10^{-1} c) 10^4 d) 10^{-2} e) 10^5 f) 10^{-5} g) 10^0
4. a) $\frac{3}{4}$; b) $\frac{29}{100}$; c) $-\frac{7}{20}$; d) $-\frac{1}{6}$; e) 11
5. a) ab^{-2} b) $2a^3x$ c) $a^2b^{-2}c^{-1}$ d) $9 \cdot 4^{-1}a^2b^3c^2d^{-4}$
6. a) $\frac{3}{x^5}$; b) $\frac{4}{b^2}$; c) $\frac{5c}{ab^2}$; d) $\frac{9x^2}{4a^2}$; e) $\frac{1}{a^2} + \frac{1}{b^2}$
7. a) x^{-2} b) y^{-5} c) z^2 d) s^4 e) $(-t)^{-5}$ f) b^{-6} g) 1   h) m^8 i) r^2
8. a) 16; b) $\frac{1}{27}$; c) $\frac{25}{4}$; d) $\frac{1}{9}$; e) 64
9. a) a^3b b) 1   c) $6x^{-2}y^3$ d) $10z^{-13}w^5$
10. a) a^{-6} b) d^{32} c) x^{-8} d) y^{-12} e) t^{60}
11. a) x^4 b) x c) x^{10} d) x^{-15} e) $-x^7$ f) $-x^3$
12. a) 64; b) $\frac{16}{81}$; c) $\frac{1}{16}$; d) -125; e) $\frac{1}{16}$
13. a) $a^{-3}b^{-3}$; b) $a^{-8}b^{12}$; c) $x^{-6}y^{-2}z^{10}$; d) $-\frac{1}{125}p^6$; e) 1; f) $9x^{10}y^{-2}$
14. a) $\frac{3}{4x}$; b) $\frac{2y^4}{x^7}$; c) 18; d) $\frac{45}{x^{10}y^3}$
15. a) 81   b) 12   c) 12   d) 2   e) 1   f) 8   g) 40

16. a) $\frac{b^9}{a^3}$; b) $\frac{1}{xyz^2}$; c) $\frac{2b^6c^7}{a^6}$; d) $\frac{3}{x^8y^3z^2}$; e) $-\frac{1024x^{10}}{y^{20}}$; f) $\frac{25c^3}{a^4b^5}$

17. a) $\frac{x^5}{y^{10}}$; b) a^6 ; c) $\frac{a^9d^3}{b^9}$; d) $\frac{nv^5}{m^6u^4}$

18. a) $\frac{1}{x-1}$; b) $\frac{2x-1}{x+1}$; c) $\frac{x}{x-1}$; d) $x^2 + y^2$; e) $\frac{x^2 - y}{x^3 + y^2}$

19. a) $15 \cdot 2^{x+1}$ b) $40 \cdot 3^{x-2}$ c) $2 \cdot 3^{x-1}$

20. a) 3   b) 2   c) $-\frac{1}{4}$ d) 2

2.1. KVADRATNA ENAČBA

1. a) $x_1 = 2, x_2 = -2$ b) $x_1 = 4, x_2 = -4$ c) $x_1 = 1, x_2 = -1$ d) $x_1 = \frac{3}{2}, x_2 = -\frac{3}{2}$

e) $x_1 = \frac{6}{5}, x_2 = -\frac{6}{5}$

2. a) $x_1 = 0, x_2 = 5$ b) $x_1 = 0, x_2 = -4$ c) $x_1 = 0, x_2 = 3$ d) $x_1 = 0, x_2 = 2$

e) $x_1 = 0, x_2 = -\frac{2}{3}$ f) $x_1 = 0, x_2 = \frac{8}{9}$

3. a) $x_1 = 2, x_2 = 3$ b) $x_1 = 2, x_2 = -1$ c) $x_1 = 6, x_2 = -9$ d) $x_{1,2} = 7$

e) $x_1 = 8, x_2 = -3$ f) $x_1 = 2, x_2 = 5$

4. a) $x_1 = \frac{3}{2}, x_2 = 1$ b) $x_1 = \frac{1}{2}, x_2 = -2$ c) ni rešitve   d) $x_{1,2} = -\frac{9}{2}$

e) $x_1 = 1 + \sqrt{2}, x_2 = 1 - \sqrt{2}$ f) ni rešitve

5. a) $\frac{2x-1}{x-6}$ b) $\frac{x-8}{3x-2}$ c) $\frac{4x+1}{x-5}$ d) $\frac{x-3}{5x+3}$

6. a) $x_1 = \frac{10}{3}, x_2 = 1$ b) $x_1 = -2, x_2 = -7$ c) $x_1 = 3, x_2 = -3$ d) $x_1 = 6, x_2 = -2$

e) $x_1 = 0, x_2 = 8$

7. a) $x_1 = 0, x_2 = -2$ b) $x_1 = 0, x_2 = 2$ c) $x_1 = 10, x_2 = -3$

d) ni rešitve ($x = 1$ ne ustreza)

8. a) $x_1 = 3, y_1 = 4$ b) $x_1 = 5, y_1 = 2$
 $x_2 = 4, y_2 = 3$ $x_2 = 2, y_2 = 0$

9. a) $P_1(0,0), P_2(1,-1)$ b) $P_1(0,0), P_2(3,3)$ c) $P(1,1)$ d) ni presečišč

e) $P_1(3,0), P_2(-1,-4)$

10. a) $P_1(1,1), P_2(-1,1)$ b) $P_1(2,2), P_2(-2,2)$ c) ni presečišč   d) $P(1,0)$

e) ni presečišč

11. $20 = 12 + 8$ 12. $-1 + \sqrt{3}, -1 - \sqrt{3}$ 13. $40\text{cm}, 9\text{cm}$

14. $8m, 6m$ 15. 8-kotnik

2.2 KVADRATNA FUNKCIJA

8. a) $f(x) = -x^2 + 6x - 5$ b) $f(x) = x^2 + 2x - 3$

9. a) $f(x) = -4x^2 + 8x - 9$ b) $f(x) = -x^2 - 2x + 3$ c) $f(x) = x^2 - 4x$

10. a) $f(x) = -x^2 + 2x + 3$ b) $f(x) = \frac{1}{2}x^2 - 3x + \frac{5}{2}$ c) $f(x) = -2x^2 - 4x + 6$

11. a) $f(x) = x^2 - 7x + 12$ b) $f(x) = -2x^2 + 3x + 5$

12. a) $f(x) = -x^2 + 2x + 3$ b) $f(x) = \frac{1}{2}x^2 - x - 4$

13. a) $f(x) = 2x^2 + 2x$ b) $f(x) = -x^2 + 2x - 3$ c) $f(x) = x^2 - x - 2$

